

праці, організації навчальних тренінгів. Зазначений досвід варто використовувати і при формуванні та реалізації політики зайнятості в Україні.

Найвагомішим інструментом боротьби з безробіттям у країнах – членах ЄС став компроміс між урядом, підприємцями і найманими працівниками: уряд законодавчо закріплює скорочення робочого тижня; підприємці активізують створення нових робочих місць; найманий персонал погоджується на деяке зниження рівня мінімальної заробітної плати [6].

Регулювання спільного європейського ринку праці не носить жорсткого характеру: кожна країна здійснює власні програми зайнятості, на рівні ЄС здійснюється їх координація, вироблення загальноєвропейської стратегії зайнятості та допомога окремим країнам, що недостатньо просуваються на шляху виконання стратегії [4]. Таким чином, проблеми ринку праці вирішуються комплексно, із поєднанням європейських та національних стратегій та механізмів [3].

Слід зазначити, що в основі політики зайнятості Європейського Союзу лежить принцип забезпечення найвищої мобільності його мешканців. Активізація євроінтеграційних процесів в Україні відкриває цілу низку перспектив розвитку прикордонних ринків праці. При формуванні української моделі ринку праці та політики зайнятості слід враховувати можливості розвитку транскордонного співробітництва [5]. Комплексний аналіз ринків праці країн ЄС та визначення їх впливу на прикордонні ринки праці дозволяє узагальнити наступні перспективи: сприяння поступовому зближенню сторін шляхом участі у програмах та агентствах; посилення співробітництва у сфері гармонізації трудового законодавства та здійснити подальші розробку і розвиток піднятого питання. В цих умовах очевидним є факт, що система регулювання ринків праці прикордонних регіонів України потребує трансформації.

Список використаних джерел

1. Державна служба статистики. Ринок праці Зайнятість та безробіття. [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Діденко Н. Ринок праці та стратегія зайнятості в ЄС: досвід регулювання та державного управління / Н. Діденко // *Держава і ринок* – 2014. – С. 131 – 137.
3. Дзяд О.В. Ринки праці країн ЄС на шляху всеосяжного зростання / О.В. Дзяд, А. Е.Шило // *Економічний простір*. – 2014. – № 86. –С. 40–49
4. Звонар Й. П. *Активна політика зайнятості в країнах Європейського Союзу та можливості її застосування в Україні* / Й. П. Звонар // Науковий вісник Мукачівського державного університету. Сер. : Економіка. - 2015. - Вип. 2(1). - С. 145-150. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvmdue_2015_2\(1\)_27](http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvmdue_2015_2(1)_27)
5. Павліха Н. Транскордонне співробітництво і міжрегіональна інтеграція як чинники сталого просторового розвитку регіону / Наталя Павліха, Ірина Скороход [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/soc_gum/en_re/2008_5_3/zbirnuk_RE_3_79.pdf/
6. Павлюк Т.І. Ринок праці в Європейському Союзі / Т.І. Павлюк // *Глобальні та національні проблеми економіки*. – 2015. –. №.8. – С.872-875.

МІСЦЕ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ В ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСАХ

ЧУБАРЬ О. Г., канд. екон. наук, доц.
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Упродовж 2015-поч. 2018 років в Україні створено 710 об'єднаних територіальних громад (ОТГ), з них 45 очікує рішення ЦВК про призначення перших виборів [1]. В цих новоутворених адміністративних одиницях проживає 6,1 млн. мешканців (14,4 % від

загальної кількості населення України). Відповідно залишаються необ'єднаними 7902 територіальні громади, або 70,5% від загальної кількості рад базового рівня.

Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України здійснює постійний моніторинг процесу децентралізації влади та реформи місцевого самоврядування, а також визначає рейтинг областей країни щодо формування ОТГ за 12-ма індикаторами. Перше місце в рейтингу станом на початок 2018 року посідають дві області: Житомирська та Хмельницька області, в яких вже об'єднались більше половини кількості громад (табл. 1).

Таблиця 1 Основні параметри рейтингу областей України щодо формування ОТГ (період 2015-поч.2018рр.) [1]

№	Область	Параметр 1. Кількість ОТГ, од.	Параметр 2. Площа ОТГ, кв.км (у % до площі регіону)	Параметр 3. Терит. громади, що об'єдналися, од. (у % до заг. к-ті громад)	Параметр 4. Кількість ОТГ з кількістю жителів менше 5 тис. осіб	Параметр 5. ОТГ в планах, затвердж. Урядом, од.	Загальне місце за параметрами 1-5
1	Житомирська	46	16653 (55,8)	348 (55,2)	16	55	1
2	Хмельницька	41	11027 (53,4)	329 (54,4)	10	46	1
Карпатський регіон							
1	Закарпатська	6	616 (4,8)	20 (5,9)	0	0	23
2	Івано-Франківська	25	2418 (17,4)	111 (21,5)	3	58	11
3	Львівська	35	3832 (17,6)	137 (19,3)	11	72	15
4	Чернівецька	28	3149 (38,9)	100 (36,9)	6	34	9
	Всього по Україні	710	173921 (30,2)	3313 (29,5)	254	1172	-

Серед областей Карпатського регіону найбільш інтенсивно децентралізаційні процеси розвиваються в Чернівецькій області – вона в загальноукраїнському рейтингу посідає 9-те місце. Повільнішою є ця активність в Івано-Франківській (11-те місце в рейтингу) та Львівській областях (15-те місце).

В зазначеному рейтингу Закарпатська область посідає останнє – 23-тє - місце (табл. 1). На Закарпатті створено тільки 6 ОТГ, проте всі вони є достатньо великими за кількістю жителів (не менше 5 тис. осіб), на відміну від інших областей Карпатського регіону та країни в цілому. Слід зазначити, що Закарпаття залишається єдиним регіоном України, по якому не затверджений перспективний план формування об'єднаних територіальних громад. Даний факт виступає певним гальмуючим компонентом, а також засвідчує відсутність визначеної позиції в питаннях формування ОТГ на рівні регіональних органів влади.

Загалом шість новостворених ОТГ Закарпатської області займають площу в 616 кв.м., що складає 4,8% від загальної площі території області (табл. 1 - 2).

Таблиця 2 Загальна характеристика ОТГ в Закарпатській області станом на поч. 2018р. [2]

№	Назва ОТГ	Дата перших виборів	Кількість рад, що об'єдналися	Площа ОТГ, кв.м.	Населення, осіб
1	Баранинська сільська	29.10.2017	4	121,534	7494
2	Вільховецька сільська	25.10.2015	3	76,752	12437
3	Іршавська міська	30.04.2017	2	19,5	11845
4	Перечинська міська	30.04.2017	5	144,532	12493
5	Полянська сільська	18.12.2016	3	162,01	7702
6	Тячівська міська	25.10.2015	3	91,346	19573
	Всього по ОТГ області			616,0	71544

В області створено три сільські та три міські ОТГ, кількість мешканців у яких коливається від 7494 осіб в Баранинській сільській ОТГ до 19544 осіб в Тячівській міській ОТГ. Загалом

на територіях цих ОТГ мешкає 71544 жителя, або 5,7% від загальної кількості мешканців (1255721 осіб) (табл.2). Тобто, як за охопленням території, так і за кількістю мешканців процес створення громад є повільним і неефективним.

На сайті Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України в рубриці *Децентралізація. Області* [2] представлено інформацію про окремих успішних досвід функціонування ОТГ в Закарпатській області. Наприклад, в Полянській ОТГ, окрім вирішення злободенних проблем з ремонтом доріг, соціальних об'єктів та зведенням греблі, розпочато роботу з підготовки виробництва харчових біодобавок «Родниковий край». Аналогічні гарні приклади успіху, в першу чергу в соціальній та комунальній сферах, є в Тячівській міській громаді, Вільховецькій сільській ОТГ.

Одним із найсуттєвіших, від якого, у великій мірі, залежить успішність функціонування об'єднаних територіальних громад, є фінансовий аспект. Наявність економічно активних суб'єктів підприємницької діяльності, достатня кількість кваліфікованих трудових ресурсів, розвинена промислова та соціальна інфраструктура – все це та багато іншого є основою для успішного розвитку громади [3]. Саме цим і пояснюється достатньо успішна діяльність перших створених ОТГ.

Зростання доходів місцевих бюджетів, в тому числі за рахунок адресної фінансової допомоги новостворюваним ОТГ з Державного бюджету, є одним з найважливіших аргументів на користь добровільного об'єднання та створення ОТГ. За даними Мінрегіонбуду, зростання власних доходів місцевих бюджетів за січень 2018 року порівняно до січня 2017 року в цілому по країні склало 26,3%, а по 665 ОТГ – 59,5%, Крім того, станом на початок 2018 року у порівнянні з 2014 роком у 39 разів зросла державна підтримка на розвиток територіальних громад. Складовими цієї підтримки є: субвенція на соціально-економічний розвиток, кошти Державного фонду регіонального розвитку, субвенція на інфраструктуру об'єднаних територіальних громад, кошти на будівництво футбольних полів, субвенція на розвиток медицини в сільській місцевості, кошти на підтримку секторальної регіональної політики. Також на 2018 рік передбачена субвенція на будівництво, реконструкцію, ремонт та утримання доріг загального користування місцевого значення – в сумі 11,5 млрд. грн. [1].

Проблема фінансової спроможності місцевих громад Закарпатської області виступає важливим фактором ризику та складною перешкодою на шляху створення ОТГ. У дослідженнях науковців регіону акцентується увага на хронічній дотаційності практично всіх місцевих бюджетів області, за винятком двох міст обласного значення [4]. І цей фактор слід визнати однією з найважливіших проблем на шляху добровільного об'єднання громад.

На початку 2018 року до Закарпатської обласної держадміністрації надійшли матеріали щодо створення Великоберезнянської ОТГ. Великоберезнянський район Закарпатської області є дотаційним на 75 % відсотків, а з 25 %, які він заробляє на себе, лівову частку становить податок на прибуток громадян. За 2017 рік до районного бюджету всього надійшло податків на 28067,5 тис.грн. Із них по Великоберезнянській селищній раді – 21544,7 тис.грн., а по Розтоцько-Пастільській сільській раді (до складу якої входять також села Костева Пастіль, Бегендяцька Пастіль і Руський Мочар) – 553,8 тис.грн. У разі створення Великоберезнянської ОТГ на базі Великоберезнянської селищної ради та Розтоцько-Пастільської сільської ради районний бюджет втратить податок на доходи фізичних осіб у сумі 22098,2 тис. грн., тобто фактично 80 % своїх надходжень [5]. Тому виникає закономірне питання – за що район буде утримуватиме комунальні заклади, які не ввійшли в ОТГ? А це 29 закладів культури, 13 дошкільних закладів та об'єкти соціального захисту, в тому числі територіальний центр у с.Люта [5].

На думку керівників області, із складної ситуації щодо створення ОТГ можна вийти двома шляхами – або через внесення зміни до Конституції, або змінивши норми Закону про добровільне об'єднання територіальних громад, який 3-м пунктом 2-ї статті передбачає економічну ефективність та спроможність майбутньої ОТГ. Економічно неспроможні

населені пункти, які живуть тільки з дотацій та субвенцій, а також з податків на доходи громадян, мають бути позбавлені можливості створювати ОТГ. Створення ОТГ у бідних високогірних районах може призвести до повного паралічу місцевого самоврядування і виконавчої влади [5].

Підводячи підсумок, можна зазначити, що в Закарпатській області децентралізаційні процеси відбуваються дуже неактивно, і викликано це як об'єктивними причинами (високий рівень дотаційності місцевих бюджетів, низький рівень їх економічної ефективності, недостатнє усвідомлення членами громад та органами влади на місцях переваг і перспектив децентралізації), так і певними суб'єктивними факторами, зокрема, відсутністю узгодженої та збалансованої позиції регіональних органів влади в питаннях подальшої реформи самоврядування та її реалізації в області.

Список літератури

1. Моніторинг процесу децентралізації влади та реформування місцевого самоврядування станом на 12 лютого 2018. – [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2018/02/Monitoring-Detsentraliz-2018.12.02.pdf>.

2. Децентралізація. Закарпатська область. - [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://decentralization.gov.ua/areas/0312/gromadu>.

3. Децентралізація. Фінанси. - [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://decentralization.gov.ua/finance>

4. Перспективи економічного розвитку територіальних громад Закарпаття в умовах децентралізації влади: монографія / за ред. Мікловди В.П., Слави С.С., Сембера С.В. – Ужгород: Видавництво ПП «Інватор», 2017. - 284с.

5. Москаль: «Створювати ОТГ при дотаційності на 75 відсотків – це шлях до розвалу фінансової, економічної та управлінської системи». Сайт Закарпатської обласної державної адміністрації. - [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.carpathia.gov.ua/novyna/moskal-stvoryuvaty-otg-pry-dotaciynosti-na-75-vidsotkiv-ce-shlyah-do-rozvalu-finansovoyi>

СЕКЦІЯ 8 ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

PECULIARITIES OF FUNCTIONING OF FOOD ENTERPRISES IN THE CONDITIONS OF SOCIO-ECONOMIC TRANSFORMATIONS

TATYANA KONSTANTINOVA, applicant of the Department of Business Management
Odesa National Academy of Food Technologies

The actuality problem of the chosen topic is due to a large practical the importance of the activities and development of food businesses in Ukraine under the influence of different economical, political, technical factors of the present. Existing tools for assessing the impact of these factors in the overwhelming majority are based on uncertain approaches and do not pay much attention to considering these factors and their impact on the activities and development of the food business.

Recent political and economic actions linked to changes in the theory and practice of the development of the economic market have led food industry professionals to recognize the importance and linkage between problem solving and decision-making skills for the development of food businesses, the development of a strategy and the planning of their activities. Besides, the level of development of food companies is the basis of the formation of the food security system of the country. Insufficient and imperfect solution of the problem of economical, political, technical factors influencing the activity of enterprises of the food industry is relevant for the food industry and the economy of Ukraine as a whole.

The form of strategic analysis is the diagnosis of the key problems of food companies that need urgent attention. After analyzing the surroundings, you can take profit of possibilities and minimize hazards. External surroundings of the organization, partnerships, communities, etc. can be estimated if its spread on those aspects that play a fatefully role in the political, economic, social, technological, environmental, legal and industrial standards. Technological modern usage is new fit to fulfilling new and eldest tasks, as well as solving new and eldest puzzles. This is no needs related to the technical tool of the food business, but may be the result of new factors of idea or organizing activities. To be an effective analysis tool, these environmental factors must be linked to the mission of the food business [1, p. 23]. They may be useful, or, conversely, may complicate the mission. Adoptions solutions are more origin for certain individuals, including managers of food businesses, as these individuals have more nucleus on cultivating the property of their decisions. Less origin solution makers are often able to evaluate the property, but then they should more strongly influence the assessment. Majority of these potential "essential" factors (for example, moral, legal, environmental) tend to form reasons rely on one or more of the four head areas and are not large strategic aspects in their own sense.

The lifestyle of modern civilization gives the problem of socio-political factors of special urgency and acuteness. One of the forms of purposeful, creative, constructive, innovative and, at the same time, responsible human activity is socio-political activity. It is in combination with other factors of a multifaceted human life that it is intended to solve the contradictions and conflicts of the present, to provide the food enterprise with a civilized, humane, balanced economic, ecological, social and cultural relations of existence on the basis of stability. There are many third-party environmental factors that may affect the strategic planning of the food business. The management of the food business must carefully evaluate each of these factors. The main purpose of management is always to make rational decisions for the effective development of the enterprise [2, p.10].

In my opinion, the social, political and technical surrounding is perhaps the least predictable element in the entire business surrounding. A cyclical political situation is developing, as democratic administrations must re-run every several years. This outside business element contains